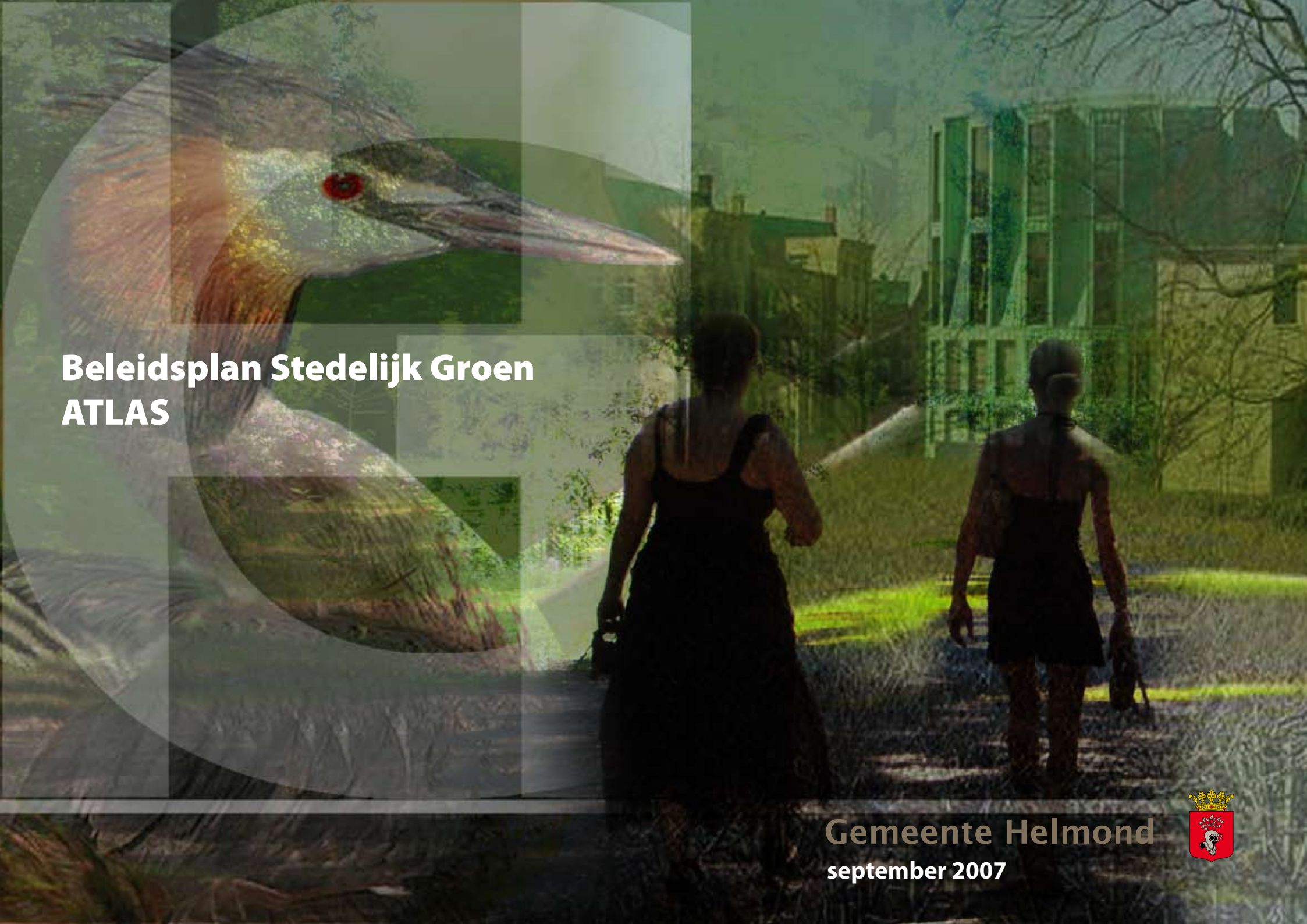

Beleidsplan Stedelijk Groen ATLAS

Gemeente Helmond
september 2007

Inhoudsopgave

1. Inleiding en leeswijzer	1
2. Visie	3
Collegeprogramma 2006 - 2010	3
3. Analyse	5
3.1 Stedelijk groen in regionaal verband	5
3.2 Algemeen Structuurplan (ASP)	5
3.3 Recreatief groen in de 30 grootste steden	7
3.4 Recreatief groen volgens Helmonds onderz.	9
4. Beleidsuitgangspunten	11
4.1 Thema's	11
<i>Gebruiksfuncties in stedelijk groen</i>	11
<i>Barrières</i>	13
<i>Schaalniveau van gebruik</i>	15
<i>Groengerelateerde stedelijke functies</i>	17
<i>Groene fiets- en wandelpaden</i>	19
<i>Combineerbaarheid van functies</i>	20
4.2 Relatie tussen kwantiteit en kwaliteit	21
4.3 Groen en water	23
4.4 Water en natuur, kwel	25
4.5 Natuur in de stad	27
4.6 Groen en infrastructuur	29
4.7 (Cultuur)historie	31

Inleiding

Deze Atlas bevat achtergrondinformatie bij het Beleidsplan Stedelijk Groen. De informatie uit de Atlas kan van pas komen bij het uitwerken van groenprojecten en bij het toepassen van het stedelijk groenbeleid in integrale projecten.

Themakaarten en matrixen kunnen worden aangevuld en geactualiseerd om deze atlas als naslagwerk bruikbaar te houden en verder te ontwikkelen. Wijziging in de Atlas betekent niet per definitie een wijziging in het beleid.

Leeswijzer

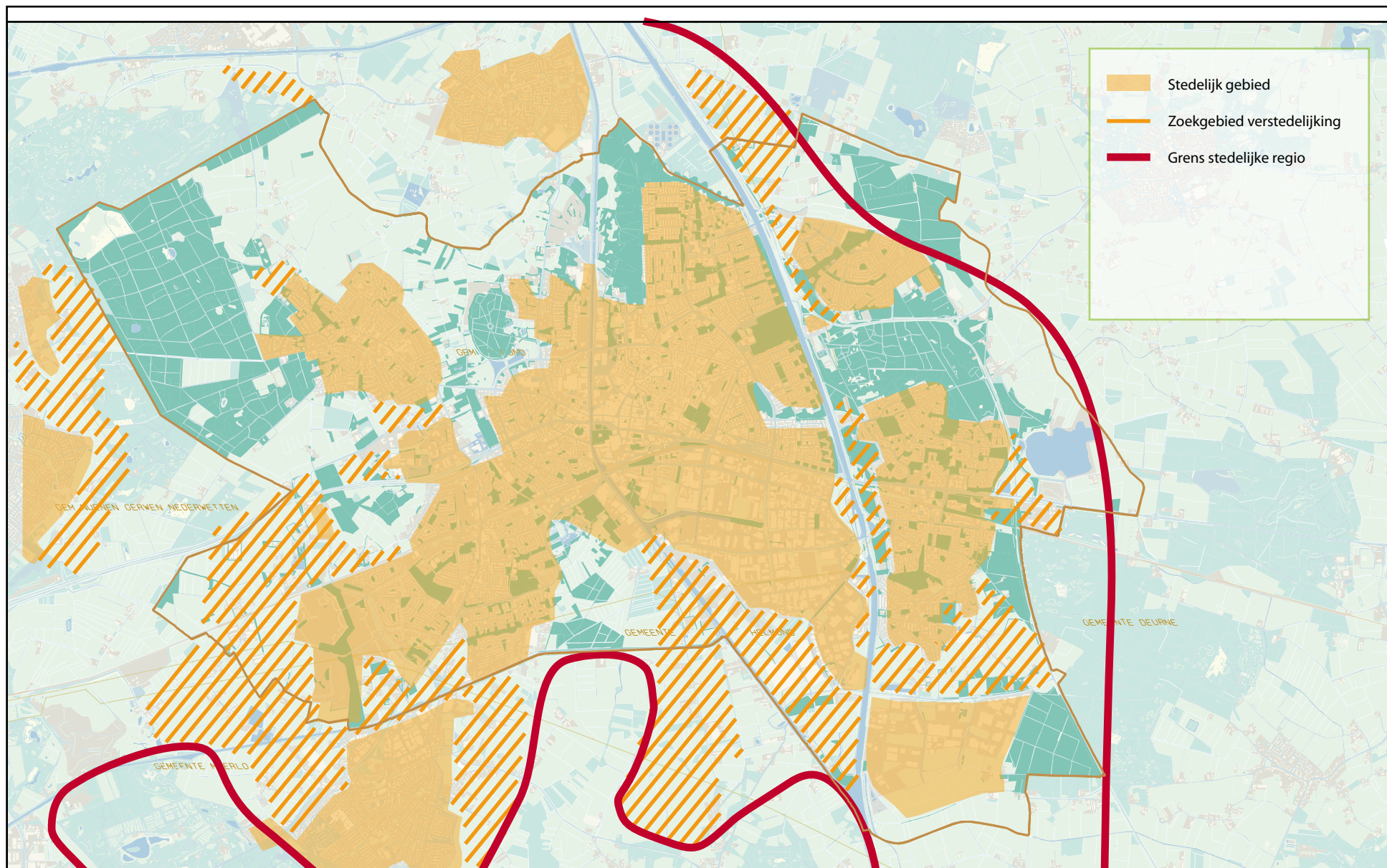
De indeling van deze Atlas loopt parallel met die van de Beleidsnota. Sommige kaarten spreken voor zich, en zijn alleen voorzien van legenda. Bij andere kaarten staat een verklarende tekst.

Het Collegeprogramma 2006-2010 heeft als ondertitel "Sociaal en betrokken". In dit schema is het collegeprogramma geanalyseerd op basis van de 'telos-driehoek' (zie paragraaf 2.4 van de Beleidsnota).

Helmond wil investeren in economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling en zorgvuldig omgaan met zijn 'natuurlijk kapitaal'. Dat resulteert in ruimtelijk beleid, waar het stedelijk groen deel van uitmaakt. De teneur van het collegeprogramma en een aantal specifieke punten daaruit geven mede richting aan het Beleidsplan Stedelijk Groen. De punten uit het Collegeprogramma staan niet los van elkaar. In het algemeen ligt de nadruk op sociaal-maatschappelijke ontwikkeling, maar sommige punten richten zich meer op economie, andere meer op sociaal-maatschappelijke aspecten of op 'natuurlijk kapitaal'. Dat is in het volgende overzicht weergegeven. De genoemde punten komen achtereenvolgens uit diverse hoofdstukken (programma 1 t/m 15) van het Collegeprogramma.

	Economisch kapitaal	Sociaal-maatschappelijk kapitaal	Natuurlijk kapitaal
Bewonersbetrokkenheid en participatie, over ouderen en jeugd, allochtonen, en over eigen verantwoordelijkheid van burgers.			
Aandacht voor cultuurhistorie en voor de identiteit van de stad.			
Sport en beweging, omvang en kwaliteit van toeristisch-recreatieve voorzieningen.			
Woonklimaat, leefbaarheid, verblijfsklimaat en ruimtelijke kwaliteit.			
Wijkgerichte aanpak.			
Positionering van Helmond in de regio; gunstige vestigingsvoorwaarden.			
Verdere ontwikkeling van de stad, en stedelijke vernieuwing.			
Aandacht voor natuur en milieu.			
Beter en gedifferentieerder aanbod van groen en recreatie.			
Samenwerking met marktpartijen.			
Zorg voor beheer van openbare ruimte en groen.			
Duurzaamheid door openbaar groen, natuur en landschap, relatie tussen stad en buitengebied, grootschalig groen om de stad ('groene mal').			
Natuur- en milieueducatie.			
Draagvlak voor beleid bij burgers en belanghebbenden.			
Inzetten op externe subsidies en cofinanciering.			

Kaart 1: Streekplan

3.1. Stedelijk groen in regionaal verband

Wat “stedelijk groen” is hangt samen met wat we “stedelijk gebied” noemen. In het Beleidsplan Stedelijk Groen speelt de relatie tussen bebouwd gebied en buitengebied een belangrijke rol.

Het Streekplan gebruikt de term “stedelijke regio’s” voor ruimtelijk samenhangende, verstedelijkte gebieden. Daarbinnen liggen mogelijkheden voor verdere verstedelijking. Het grondgebied van de gemeente Helmond maakt deel uit van de stedelijke regio Eindhoven-Helmond.

Binnen de stedelijke regio’s liggen belangrijke groene en open gebieden. De provincie vindt het van groot belang deze ‘groene’ kwaliteiten van de stedelijke regio’s te behouden en te versterken. In dit kader is “stedelijk groen” in en om Helmond:

- het Middengebied en aansluitend het gebied van het Coovels Bos.
- de Goorloopzone inclusief Warande en aansluitend het gebied van de Bundertjes.
- de Bakelse en Deurnese bossen.

Op gemeentelijk niveau wordt het beleid voor deze gebieden vastgelegd in het Algemeen Structuurplan, het Groene Raamwerk, het Landschapsbeleidsplan, het Landschapsonwikkelingsplan (nog op te stellen), in integrale gebiedsvisies en bestemmingsplannen voor het Buitengebied en in ontwikkelings- en beheerplannen.

De Streekplanuitwerking “Zuidoost Brabant” geeft een aanduiding van “stedelijk gebied” en “zoekgebieden verstedelijking”.

Kaart 1.

Helmond, Eindhoven en hun randgemeenten worden voorgesteld als één stad, met het Middengebied als centraal park. Dit centraal park ligt op grondgebied van Geldrop-Mierlo en Nuenen.

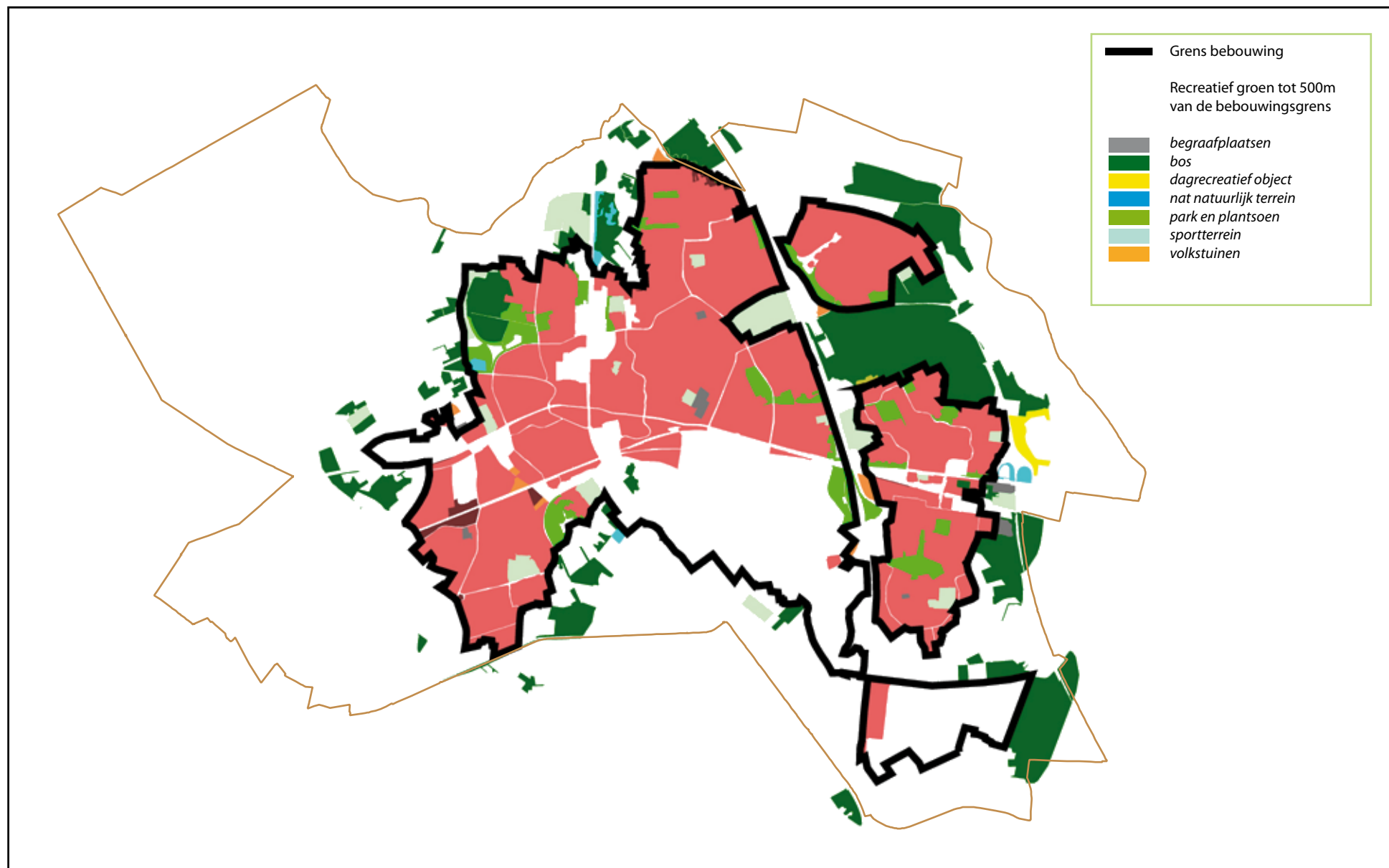
“Zoekgebieden verstedelijking” geven een ruimtereservering aan in het landelijk gebied voor de stedelijke ruimtebehoefte. Die gebieden moeten volgens de streekplanuitwerking gevrijwaard blijven van incidentele stedelijke functies die niet in het buitengebied thuishoren. Het Middengebied is overigens niet als zodanig aangegeven, ook al is het centraal park als stedelijke ruimte te beschouwen.

Op gemeentelijk niveau geeft het Algemeen Structuurplan aan hoe Helmond met stedelijk en landelijk gebied op kortere (2015) en langere termijn (2030) om wil gaan.

3.2. Algemeen Structuurplan

Op de kaart van het Algemeen Structuurplan Helmond 2015 (ASP) staat “stedelijk gebied” en “bedrijventerrein”. Uitbreidingen en transformatiegebieden zijn als vlak aangeduid, evenals in te richten planranden en geleidingszones. De kaart maakt geen onderscheid tussen stedelijk groen en landschap. Symbolen geven aan waar sprake is van kwaliteitsimpulsen voor bestaand stedelijk gebied, van nieuwe wijk- en buurtvoorzieningen en van recreatieve ontwikkeling. In een “palet van wijken” staan ontwikkelingen, opgaven en aandachtspunten per wijk. Daarin worden concrete groen- en watergebieden, structuren en relaties genoemd.

Kaart 2: Gebruiksgroen volgens G30 onderzoek

Warande

Van Weerden Poelmanstraat

Zeepse Hoeve

3.3. Recreatief groen in de 30 grootste steden.

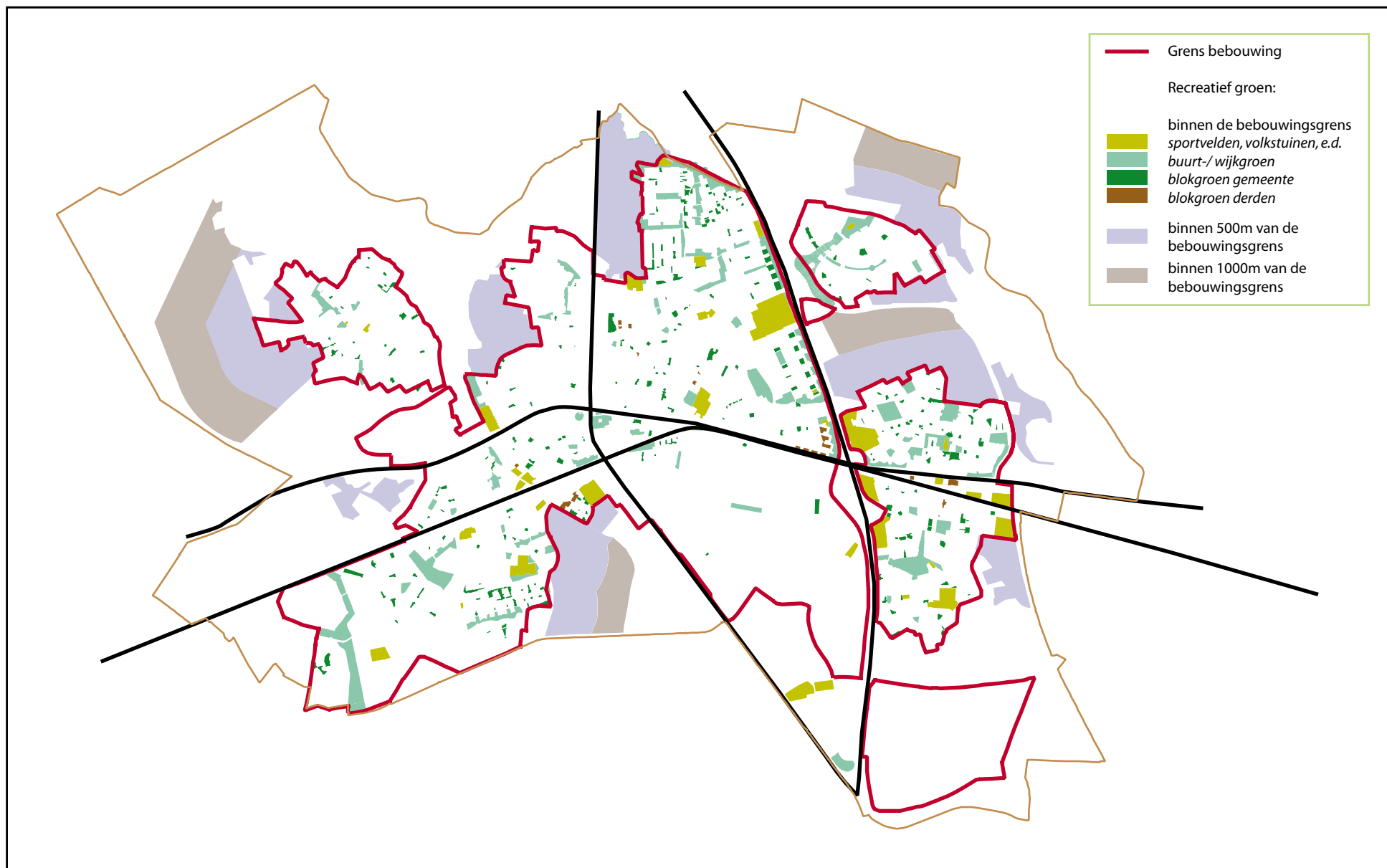
In 2003 is er een onderzoek gedaan naar stedelijk groen in de 30 grootste steden van Nederland. Gekeken is naar het gebruiksgroen binnen het bebouwd gebied (inclusief sportvelden, begraafplaatsen, volkstuinen e.d.), en naar recreatief groen, zoals bos, binnen 500 en binnen 1000 meter van de bebouwingsrand. De oppervlaktes zijn afgeleid van de Bodemstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek voor 2000.

Dit gaat dus niet alleen om openbaar groen.

Kaart 2 geeft aan welke oppervlaktes vallen onder het begrip 'recreatief groen' zoals het ministerie van VROM hanteert in het kengetal '75 m2 groen per woning'.

Deze kaart is voor Helmond niet altijd nauwkeurig, maar op deze basis is de situatie in de 30 steden wel vergelijkbaar.

Kaart 3: Recreatief groen volgens Helmonds onderzoek

Warande

Volkstuinen Apostelhoeve

Plantsoen Lorentzstraat

3.4. Recreatief groen volgens Helmonds onderzoek

Naar aanleiding van de analyse van de G30 (zie 3.4.) is Helmond in het kader van het Beleidsplan Stedelijk Groen nogmaals onder de loep genomen. **Kaart 3** is nauwkeuriger en realistischer dan die van het CBS. Hij is gebaseerd op gebiedskennis over de toegankelijkheid en over de functie van het groen. De bebouwingsgrens is op onderdelen nauwkeuriger bepaald. Verder zijn de belangrijkste barrières weergegeven, die de bereikbaarheid van het groen bepalen.

Voor de stad als geheel komt onze eigen berekening van gebruiksgroen binnen bebouwd gebied aardig overeen met het G30-onderzoek. Voor groen tot 500 en 1000 meter buiten de bebouwingsgrens valt onze berekening lager uit, omdat rekening is gehouden met de barrièrewerking van kanalen, spoorlijn en autowegen zoals op de kaart aangeduid.

Voor de verdere analyse van het stedelijk groen in Helmond is onderscheid gemaakt tussen gebruiksgroen op 'blokniveau' en op 'buurt-/wijkeniveau'. Deze begrippen zijn toegelicht in de begrippenlijst in de Beleidsnota. Voor aantallen woningen is gerekend met de gemeentelijke gegevens van 2006.

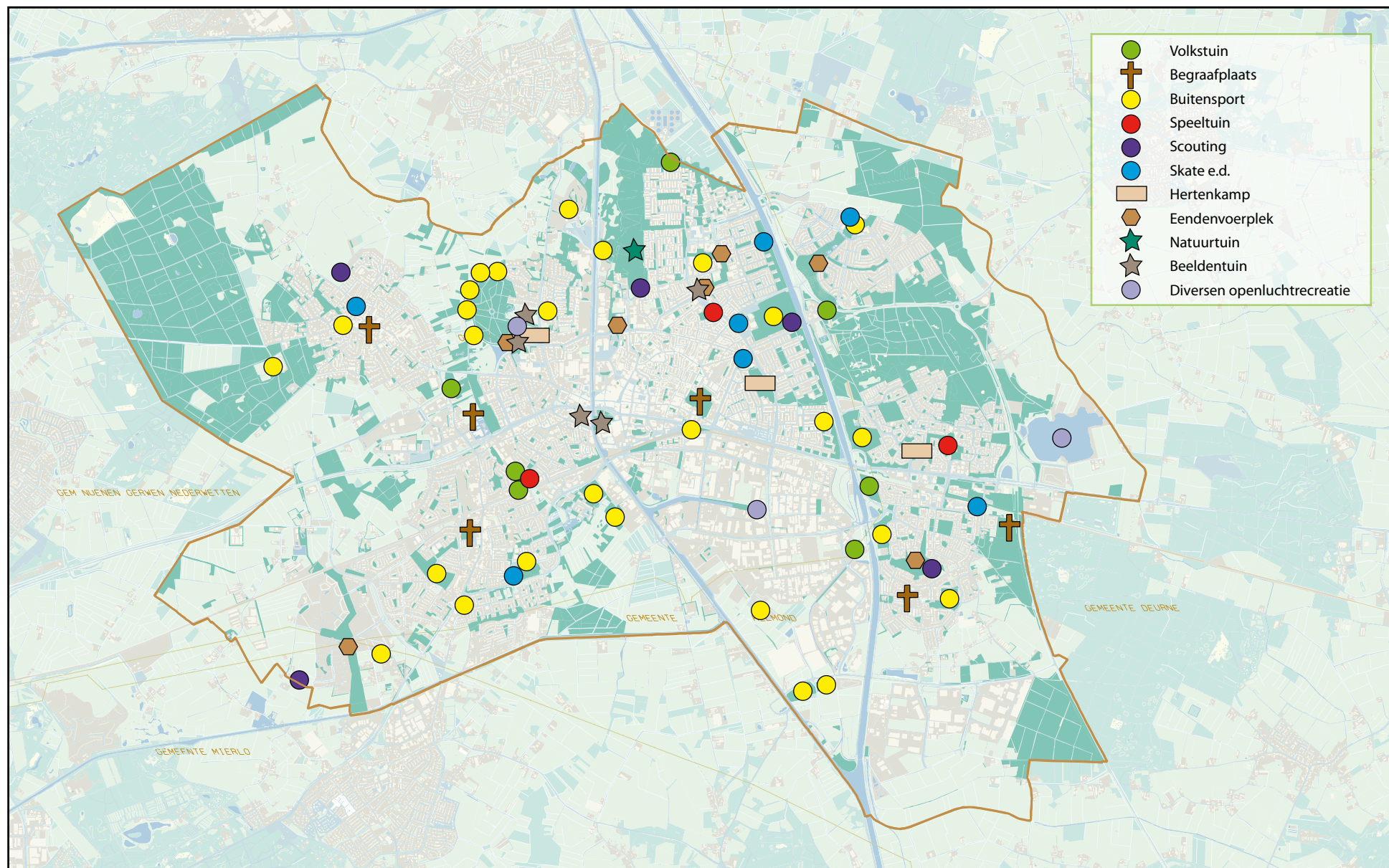
Bebouwd gebied

Vanwege stedenbouwkundig beleid en vanwege de Boswet gelden in Helmond een "stedenbouwkundige bebouwde kom" en een "komgrens Boswet". Die komen in hoofdlijnen met elkaar overeen.

De reikwijdte van het Beleidsplan Stedelijk Groen is ruimer dan de "stedenbouwkundige bebouwde kom" en de "komgrens Boswet". Die grenzen zijn gericht op de toepassing van specifieke regelingen, maar ze laten wel zien wat op dit moment als 'stedelijk gebied' en als 'buitengebied' wordt beschouwd.

Op sommige kaarten in dit Beleidsplan staat wél een bebouwingsgrens, bijvoorbeeld bij berekeningen van groenhoeveelheden en woningaantallen. Die grens wijkt vanwege de invalshoek van dit Beleidsplan soms iets af van de stedenbouwkundige bebouwde kom en de komgrens Boswet en heeft geen formele status. Het is een werkgrens.

Kaart 4: Gebruiksfuncties in stedelijk groen

Volkstuinen Apostelhoeve

Hortensiapark

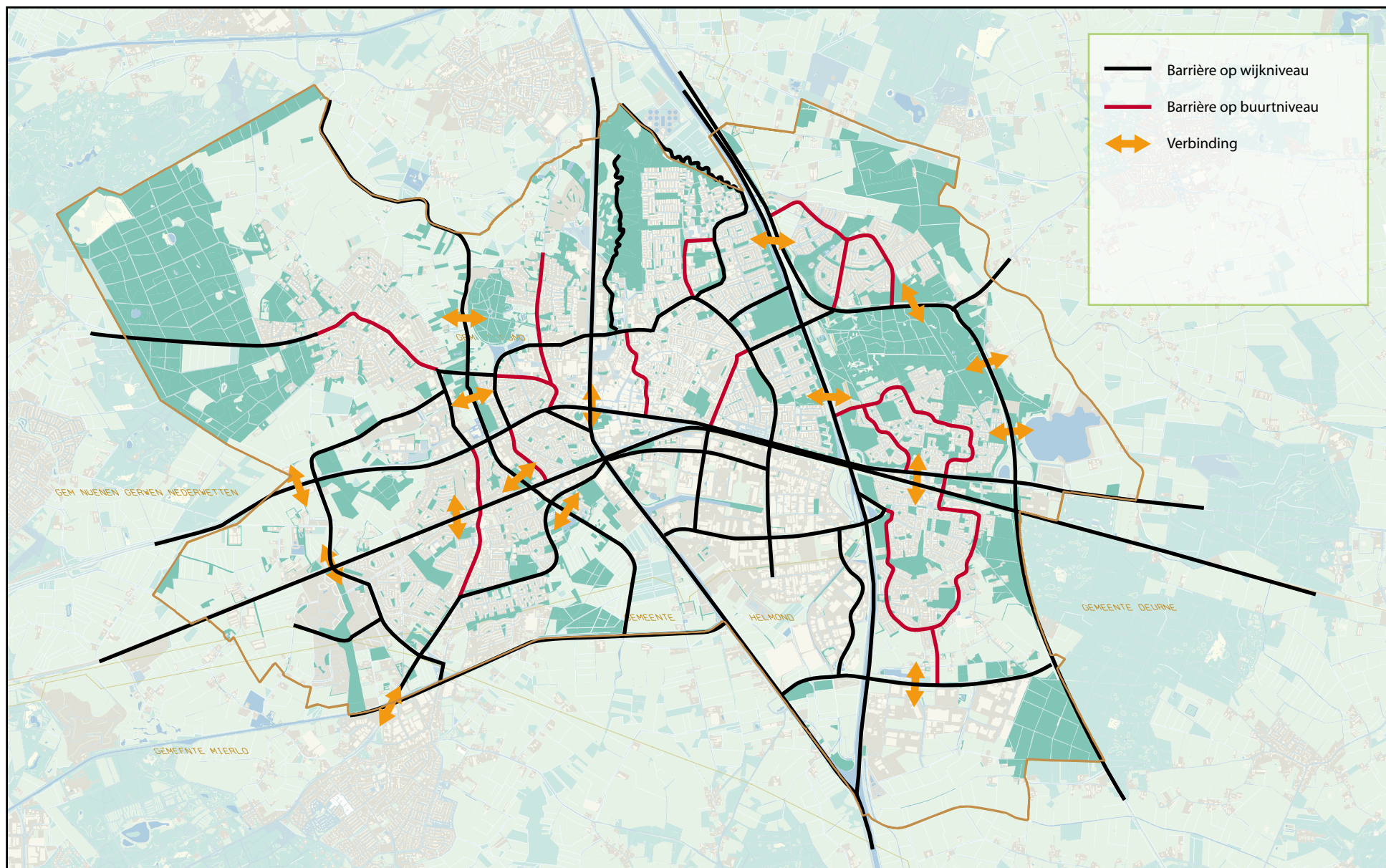
Sportvelden Knippenberg

4.1. Thema's

Gebruiksfuncties in stedelijk groen

Op **kaart 4** staan voorzieningen die deel uitmaken van de inrichting van het stedelijk groen. Het zijn voorzieningen van het bebouwd gebied. Los van die voorzieningen bieden openbaar groen in de stad en zeker ook de uitloopgebieden informele mogelijkheden om te wandelen, te joggen, te spelen, te picknicken, etc. Langzaamverkeerroutes hebben vaak een 'groene' functie.

Kaart 5: Barrières wijk en buurt

Spoor kruist Goorloop

Kanaaldijk kruist fietsroute

Heeklaan kruist Goorloop

Barrières

Bereikbaarheid van bestaande groengebieden bepaalt de recreatieve gebruiksfunctie. Een autoweg maar ook water kan een barrière zijn.

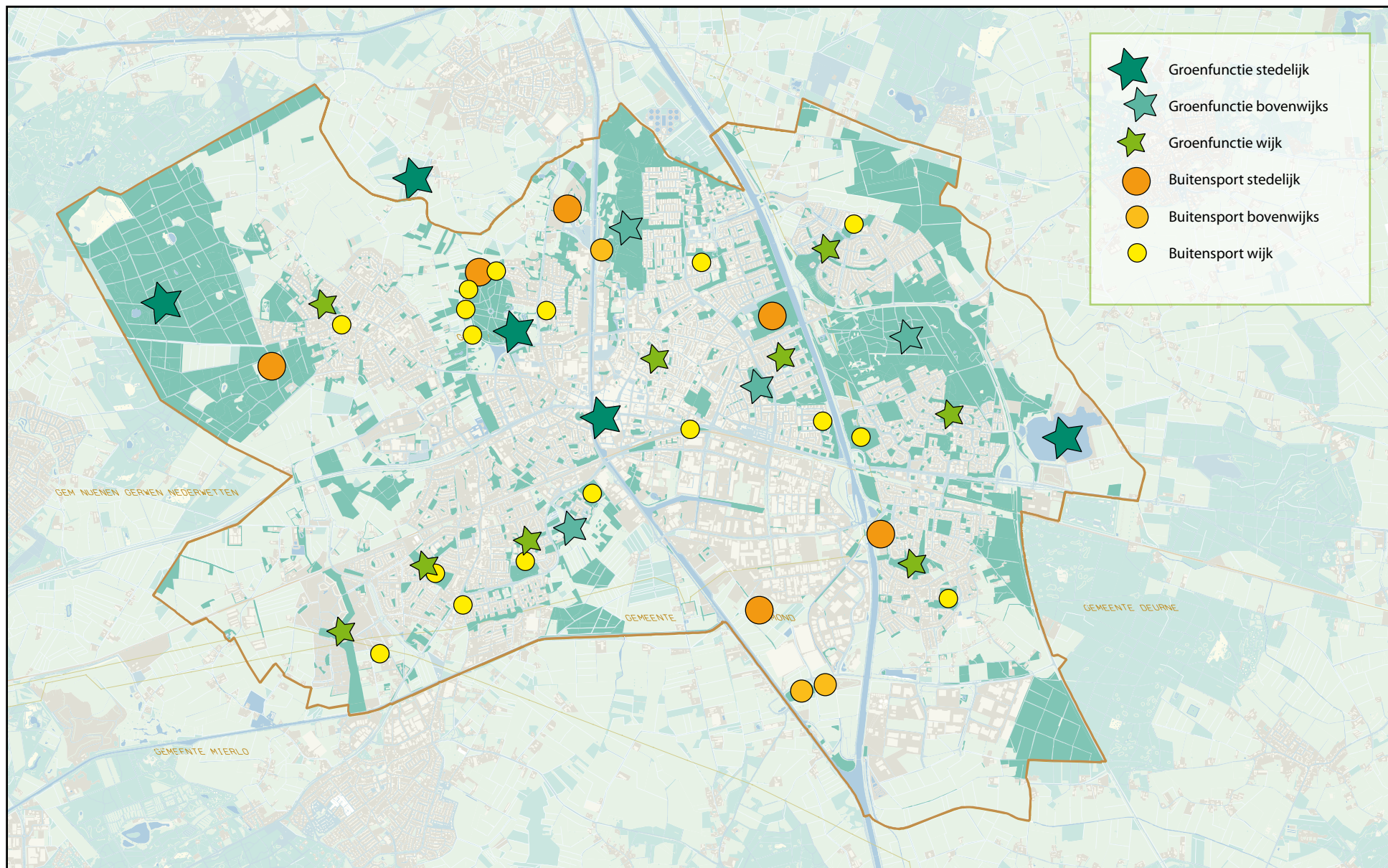
Het gaat om recreatief gebruik op stads- en wijk- en op buurtniveau. Wat op het niveau van de stad verbindend is kan op wijkniveau scheidend zijn. Berkendonk is per auto goed bereikbaar, terwijl diezelfde wegen de bereikbaarheid op buurt-/ wijkniveau belemmert.

Bezoekers van een buurt-/wijkpark komen in het algemeen niet met de auto.

Het ligt ook aan de functie en aan de aantrekkelijkheid van groengebieden of barrières overkomelijk zijn. Je steekt geen drukke weg over als er aan de overkant niks bijzonders is. En voor kleinere kinderen is een buurtweg al te gevaarlijk om over te steken.

Op de kaart is met pijltjes aangegeven waar langzaamverkeersverbindingen de barrières kruisen. Sommige barrières zijn gemakkelijker op te heffen dan anderen. Een bruggetje over de Goorloop is makkelijker te maken dan een viaduct over het spoor.

Kaart 6: Niveaus gebruiksfuncties

Warande

Schaalniveau van gebruik

Er zijn groenvoorzieningen die een functie hebben voor de hele stad, soms zelfs voor de regio, terwijl andere op wijkniveau fungeren.

Kaart 6 geeft een indicatie van de feitelijke functie van groen- en sportvoorzieningen, gebaseerd op gebiedskennis.

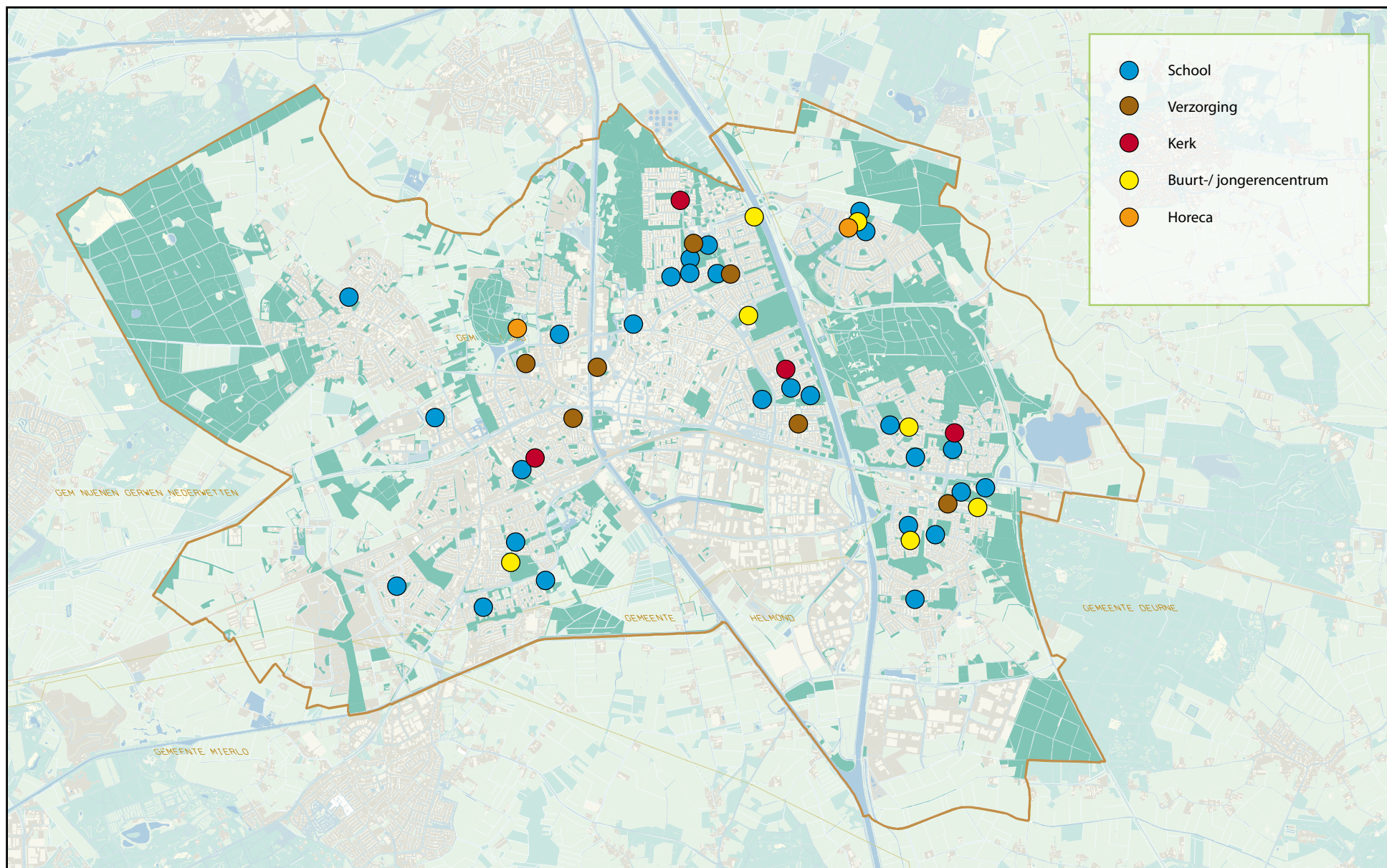

't Cour

Adelaarplein

Kaart 7: Groengerelateerde functies

Restaurant in de Warande

Keijserinnedaal, deel van de 'Stads-Aa'

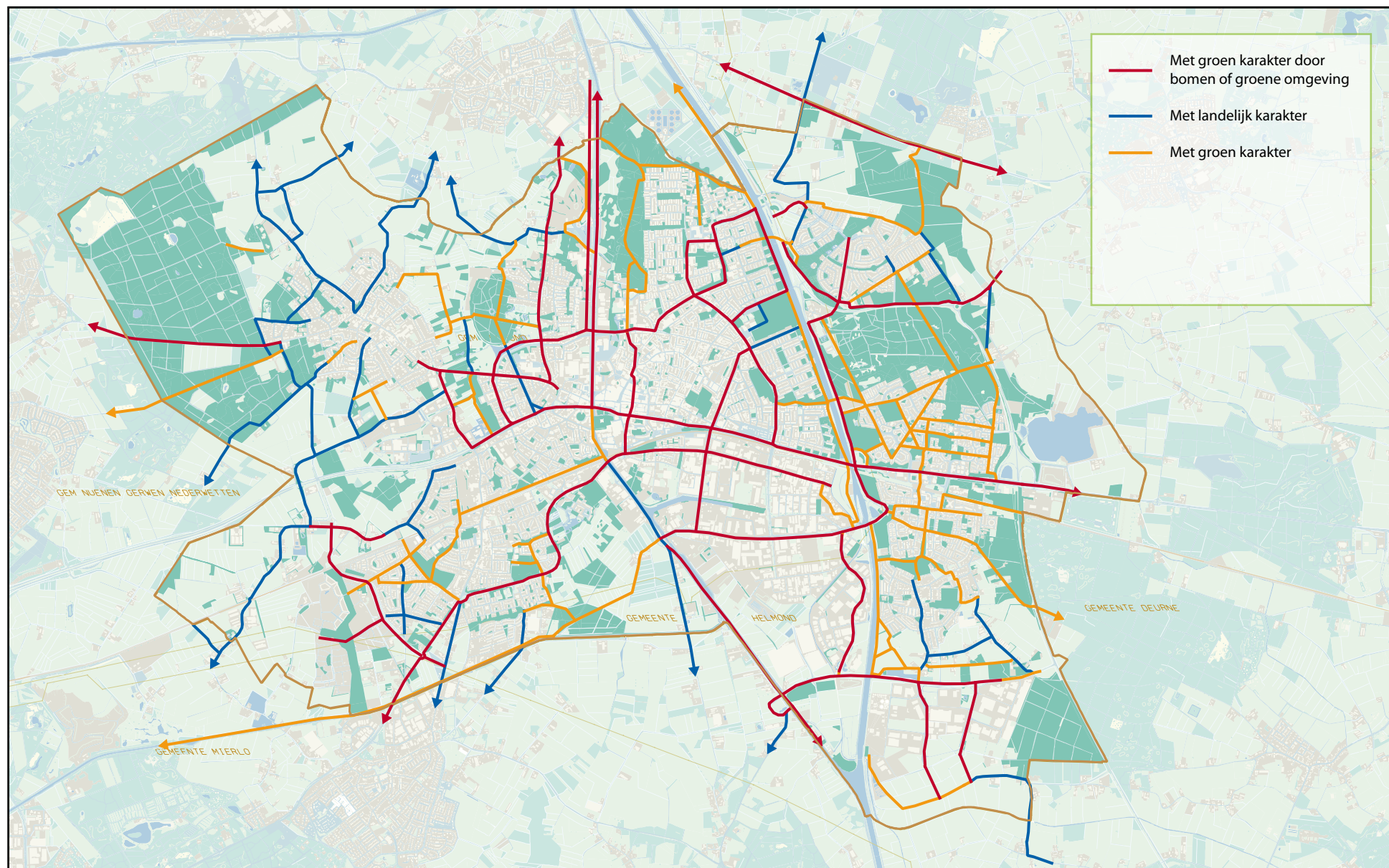
Speelruimte bij wijkhuis de Zonnestein in Brouwhuis

Groengerelateerde stedelijke functies

Er zijn bijzondere stedelijke functies (anders dan woningen) die zich richten op de uitlopmogelijkheden en/of de belevingswaarde van groengebieden. Scholen, wijkhuizen en scouting bijvoorbeeld vinden er ruimte voor sport en spel, verzorgingsinstellingen benutten de uitlopmogelijkheden en ontmoetingsmogelijkheden van groengebieden. Kerken liggen in een aantal gevallen bij een begraafplaats of aan de rand van een openbaar park. Enkele horecavoorzieningen zijn onderdeel van een groengebied.

Op **Kaart 7** staan niet alle scholen, jongerencentra etc., maar alleen die die aansluiten bij stedelijk groen.

Kaart 8: Groene fiets- en wandelpaden

Bij de Lorentzlaan naar Warande/Croij

Langs de Goorloop bij de Europaweg

Goorloopkruising bij de Heeklaan

Groene fiets- en wandelpaden

Fietsen en wandelen zijn belangrijke activiteiten voor de bewoners van Helmond. Veel langzaamverkeerroutes liggen in een groene omgeving of hebben een eigen groene aankleding. Ze maken als fijnmazig groen netwerk deel uit van de groenvoorzieningen van de stad. Langzaamverkeerroutes zijn ook van belang voor de bereikbaarheid en voor de gebruiksmogelijkheden van groengebieden in en om de stad.

Kaart 8 is geen weergave van alle fietsvoorzieningen in Helmond, maar een selectie van fiets- en wandelpaden met groen kwaliteit op stads- en wijkniveau. Het is ook geen routekaart. Bij het "Rondje Helmond" en de gewestelijke knooppuntenroute bijvoorbeeld spelen ook andere dan groen kwaliteiten een rol.

Combineerbaarheid van functies

Ruimte is schaars, en stedelijk groen heeft vaak meerdere functies. Functiecombinaties en een goede spreiding van functies zorgen voor efficiënt ruimtegebruik en duurzaam groen. Niet alles kan overal. Niet alle functies zijn te combineren, maar

soms kunnen functies elkaar juist versterken en de beleavings- en gebruikswaarde van het groen vergroten. Het is de kunst om van het geheel méér te maken dan de som der delen. Dat vraagt een integrale aanpak in ontwerp, realisatie en beheer.

Hoofdfunctie	Nevenfunctie	Waterberging	Infiltratie	Hondenuitlaten	Natuur	Geluidwering/- wal	Spelen	Sporten	Evenementen	Reserveruimte	Vuilstort	Verkeersgeleiding/ bermen	Bovengrondse k&l	Ondergrondse k&l
Waterberging														
Infiltratie														
Hondenuitlaten														
Natuur														
Geluidwering/- wal														
Spelen														
Sporten														
Evenementen														
Reserveruimte														
Vuilstort														
Verkeersgeleiding/ bermen														
Bovengrondse k&l														
Ondergrondse k&l														

 Combinatie is mogelijk. Het ligt aan de situatie of functiecombinatie zinvol is.

 Functiecombinatie is niet logisch of niet wenselijk

 Er liggen kansen; functies zijn te combineren onder voorwaarden.

4.2. Relatie tussen kwantiteit en kwaliteit

Het groen karakter van een woongebied of bedrijventerrein wordt vooral bepaald door de hoeveelheid groen en de ruimtelijke spreiding ervan. Maar de gebruiks- en belevingswaarde van groen hangt van méér dingen af. De matrix laat zien welke kwalitatieve en kwantitatieve aspecten elkaar kunnen beïnvloeden en elkaar kunnen compenseren. Het ligt aan de situatie welke aspecten relevant zijn en welke compensatie effectief is.

Een kwaliteitstekort kan nooit kwantitatief worden opgelost, zoals ook bij het Bomenbeleid niet (alleen) het aantal, maar de kwaliteit van dat aantal telt.

Er hoeft overigens geen sprake te zijn van een tekort om te streven naar de grootst mogelijke kwaliteit door gebruik te maken van diverse middelen. Een integrale aanpak levert ook hier winst op.

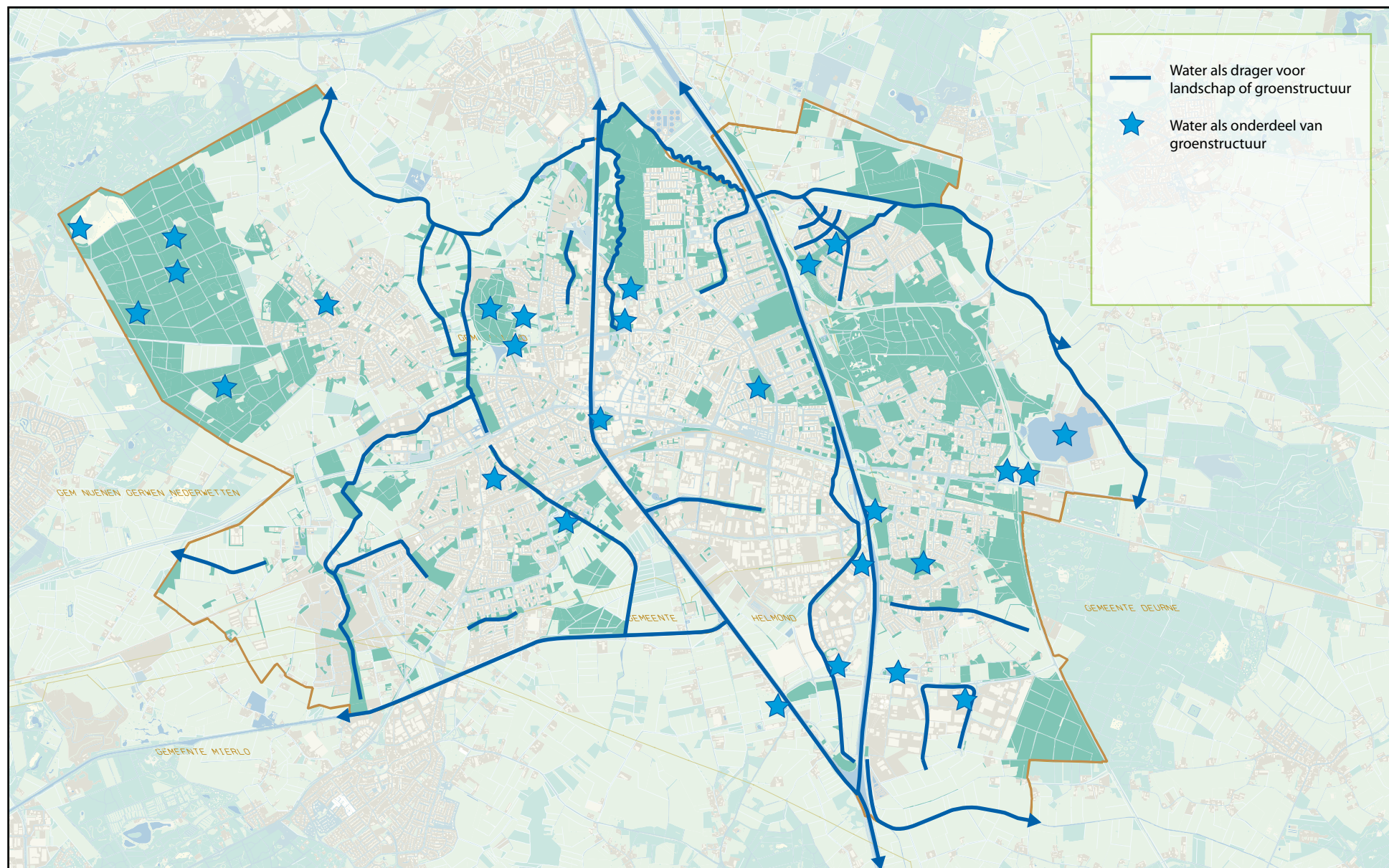
Probleem	Compensatie	Omvang (m2)	Bereikbaarheid (afstand)	Toegankelijkheid	Zonering	Diversiteit in functies	Onderhoud	Rust	Zichtbaarheid	Promotie/ Bekendheid	Veiligheid	Betrokkenheid gebruikers/ omwonenden
Omvang (m2)		Effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Bereikbaarheid (afstand)		Niet effectief	Effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Toegankelijkheid		Niet effectief	Niet effectief	Effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Zonering		Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Diversiteit in functies		Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Onderhoud		Effectief onder voorwaarden	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Rust		Effectief	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Zichtbaarheid		Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief	Effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Promotie/ Bekendheid		Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Niet effectief	Effectief	Effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden
Veiligheid		Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Effectief	Effectief onder voorwaarden
Betrokkenheid gebruikers/ omwonenden		Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Niet effectief	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Niet effectief	Effectief onder voorwaarden	Effectief onder voorwaarden	Niet effectief	Effectief

Effectief.

Niet effectief.

Effectief onder voorwaarden.

Kaart 9: Groen en water

Warandevijver

Elderseloop

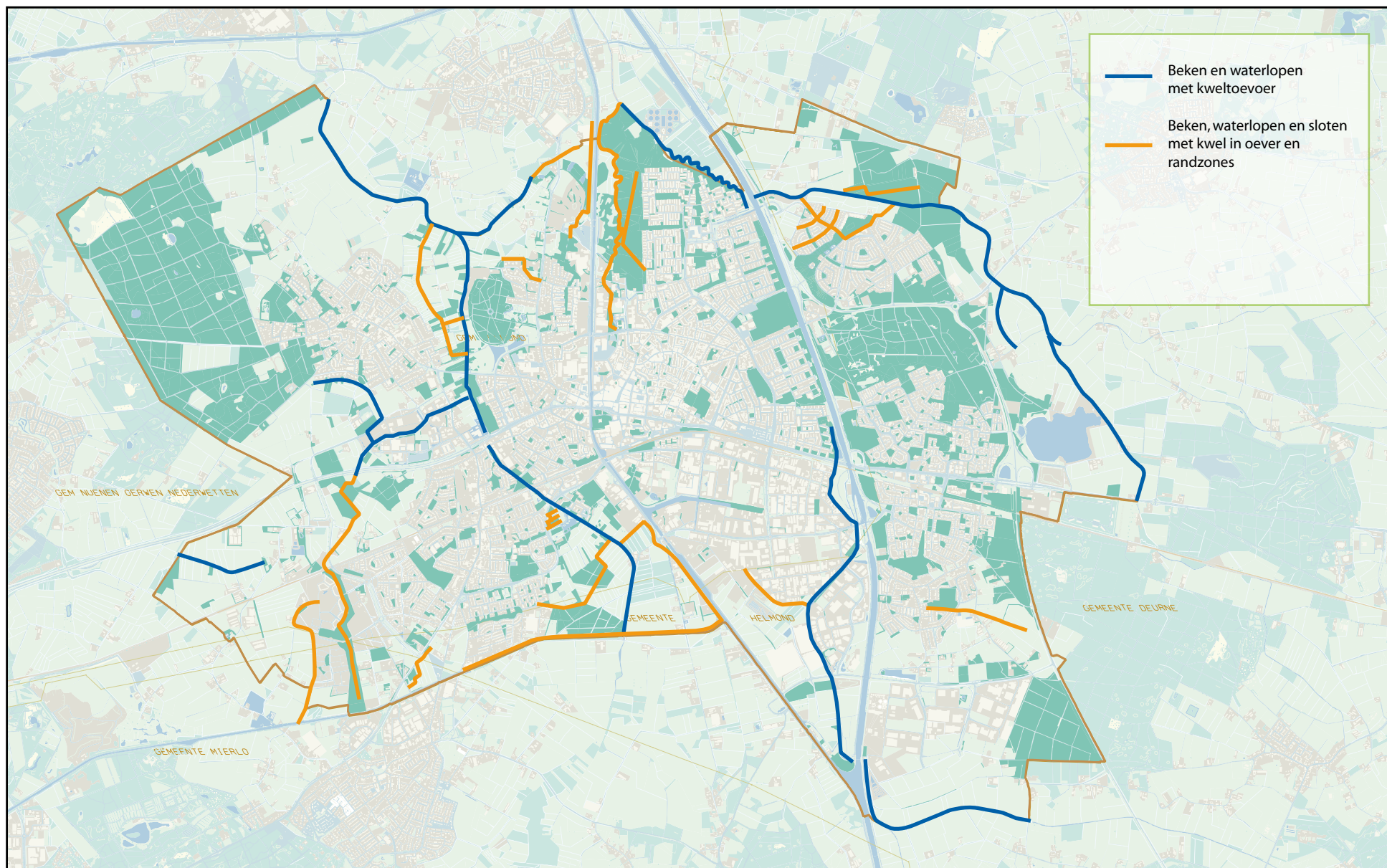
Bostuin Warande

4.3. Groen en water

Het watersysteem in Helmond een belangrijke drager voor groenstructuren. Langs kanalen en beken dringen natuur en landschap door in de stad. In Helmond-Noord, Dierdonk en Brandevoort speelt water een structurerende rol, en ook op de bedrijfsterreinen Schooten en BZOB.

Kaart 9 geeft verder een overzicht van locaties waar waterelementen deel uitmaken van groengebieden op stads- of wijkniveau.

Kaart 10: Water en natuur, kwel

*Gele plomp**Waterviolier**Holpijp*

4.4. Water en natuur, kwel

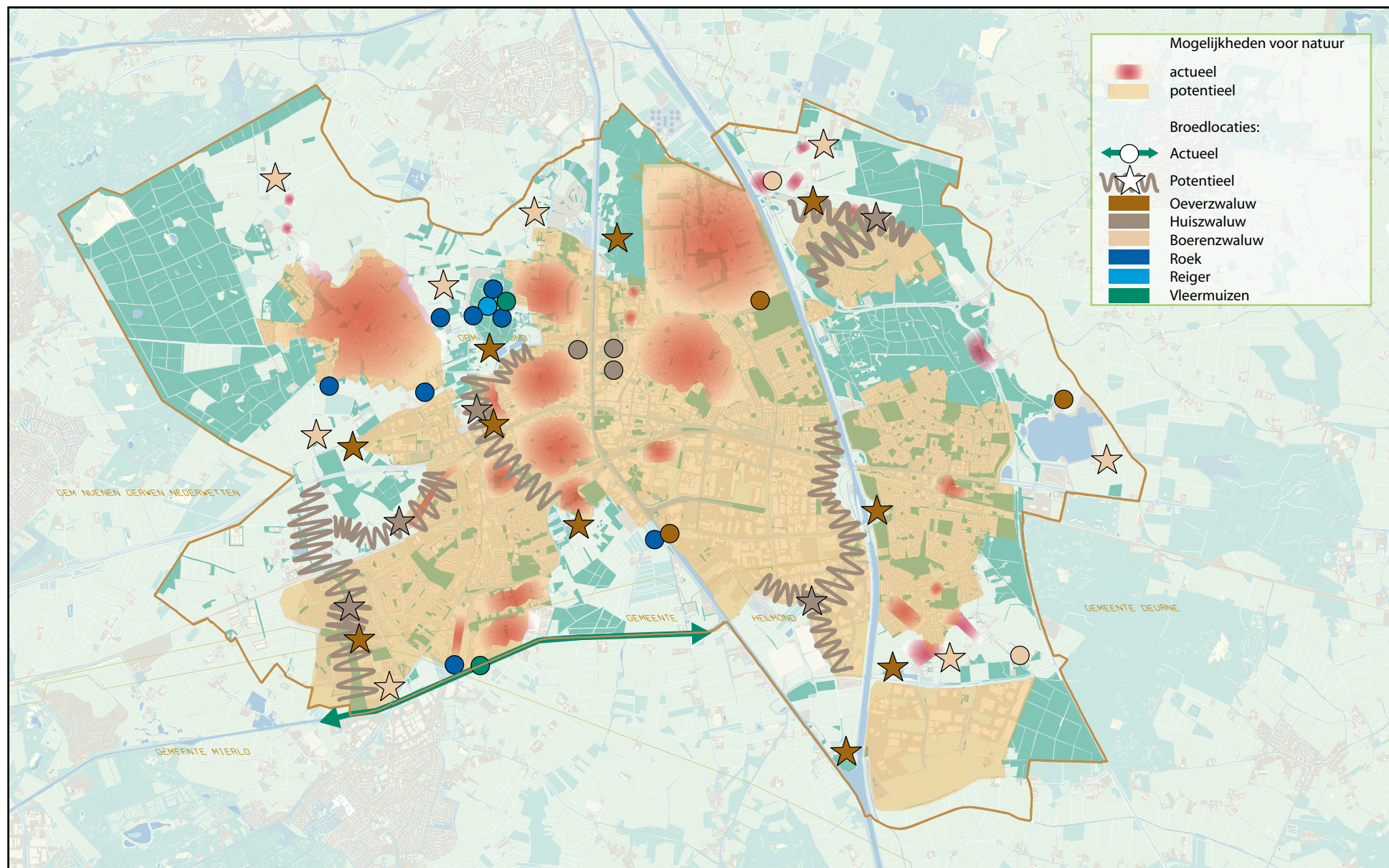
Kwel is ondergrondse toestroming en uittreding van grondwater. Dat kunnen regionale of lokale bewegingen zijn. Vergeleken met oppervlaktewater is kwelwater meestal van betere kwaliteit. Kwelgebieden hebben vaak hoge potenties voor natuur. Waterviolier is een indicatorplant die voorkomt in kwelzones.

In Helmond zijn de beekdalen de gebieden waar regionale kwel optreedt. Verdroging van bovenstrooms gebied leidt tot afname van de kweldruk. Ook door intensievere ontwatering van vroeger nat gebied blijft kwel tegenwoordig vaak beperkt tot de oevers of de bodem van de beek, waterloop of sloot.

In Helmond manifesteert kwel zich vaak door een bruine kleur van het water, zoals in Brandevoort. De bruine kleur ontstaat door ijzer dat uit de bodem is opgelost in het kwelwater. Aan de lucht oxideert het tot 'roest'.

Kaart 10 geeft een beeld waar in Helmond kwel voorkomt. Deze kaart is gemaakt op basis van gebiedskennis, niet op basis van systematisch onderzoek.

Kaart 11: Natuur in de stad

Tussen Goorloop en Hortsedijk

Goorloop tussen Heeklaan en spoor

Gierzwaluw

4.5. Natuur in de stad

Natuurgebieden en -verbindingen

Helmond heeft binnen de gemeentegrens geen natuurgebieden van nationale betekenis. Die zijn wel te vinden in de regio, met de Deurnese Peel, Stippelberg en Strabrechtse Heide. Dat wil niet zeggen dat natuur in Helmond er niet toe doet. Helmond heeft diverse natuurgebieden waar het trots en zuinig op moet zijn, zoals de Stiphoutse Bossen met het Kamerven, Warandepark, het Coovels Bos, het Groot Goor. Verder lopen er door Helmond ecologische verbindingen. Met name de Helmondse beken en waterlopen en de kanalen verbinden op regionaal en provinciaal niveau natuurgebieden met elkaar. De stad vormt al gauw een blokkade in dergelijke verbindingen, zoals bij de Goorloop. Maar watervogels gebruiken bijvoorbeeld 's winters de kanaalsplitsing bij Varendschut als rustplaats, en de kanaalomlegging vormt voor trekvogels een trekroute. Berkendonk fungeert voor trekvogels als rustplaats.

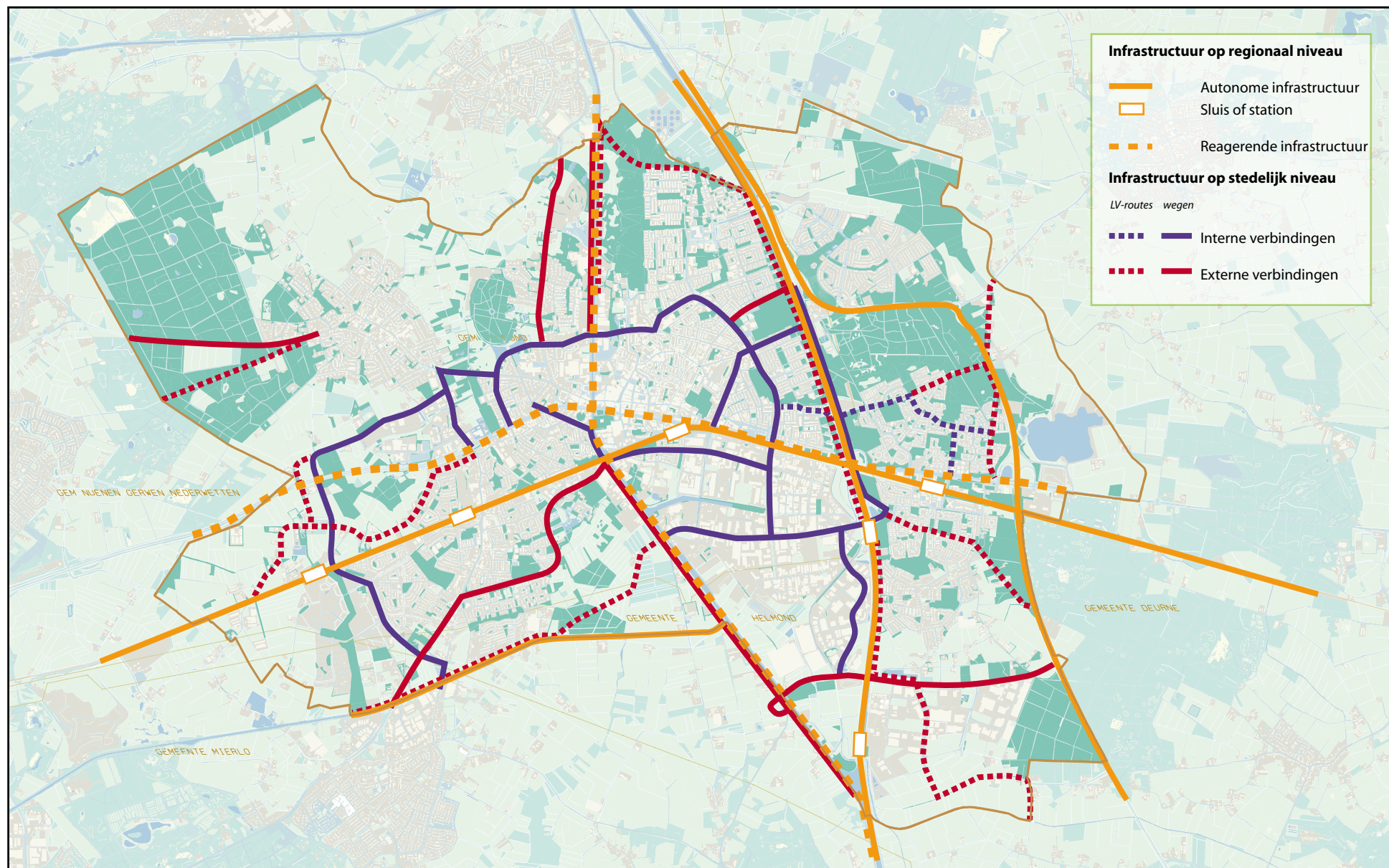
Stadsnatuur

Op **kaart 11** staan locaties in stedelijk gebied waar bijzondere vogelsoorten en vleermuizen voorkomen ('actueel') of voor zouden kunnen komen ('potentieel'). Het gaat om wijken en buurten die dicht bij het buitengebied liggen, maar ook om dichtbebouwde gebieden in of dichtbij het centrum van de stad. Gierzwaluwen, huismussen, zwarte roodstaart en vleermuizen komen voor in stedelijk gebied. Oudere bebouwing met tuinen biedt foerageer-, schuil- en nestgelegenheid. Specifieke factoren bepalen waar huiszwaluwen kunnen nestelen. Zij hebben graag water in de buurt,

met name oevers waar ze leem kunnen halen waarmee ze hun nesten bouwen onder witte dakoverstekken.

Op de kaart staan verder actuele nestlocaties van de oeverzwaluw en ijsvogel, en de belangrijkste locaties van minder 'stedelijke' soorten vogels en vleermuizen. De boerenzwaluw is een soort van het buitengebied.

Kaart 12: Groen en infrastructuur

Medevoort

Brandevoortsedreef

Brandevoortsedreef

4.6. Groen en infrastructuur

Diverse groenstructuren en –gebieden zijn ontstaan in samenhang met infrastructuur van kanalen, spoor, autowegen en langzaamverkeerroutes. Ook liggen er groenzones op plaatsen waar boven- of ondergrondse transportleidingen andere functies belemmeren. Deze groenvoorzieningen zijn veelal openbaar, vanwege het karakter van de infrastructuur waar ze mee te maken hebben. Ze zijn te beschouwen als afgeleide functie. Dat neemt niet weg dat de groenstructuren ook op zich, los van de infrastructuur, belangrijk kunnen zijn. Ze kunnen groengebieden verbinden tot een netwerk. Op een aantal plaatsen gaat het tevens om historische elementen.

Kaart 12 heeft te maken met de bomenstructuurkaart in het Beleidsplan. De functie en het karakter van infrastructuur bepaalt de bomenstructuur. Op de kaart is aangegeven in welke mate infrastructuur op lokaal niveau 'reageert' op zijn omgeving.

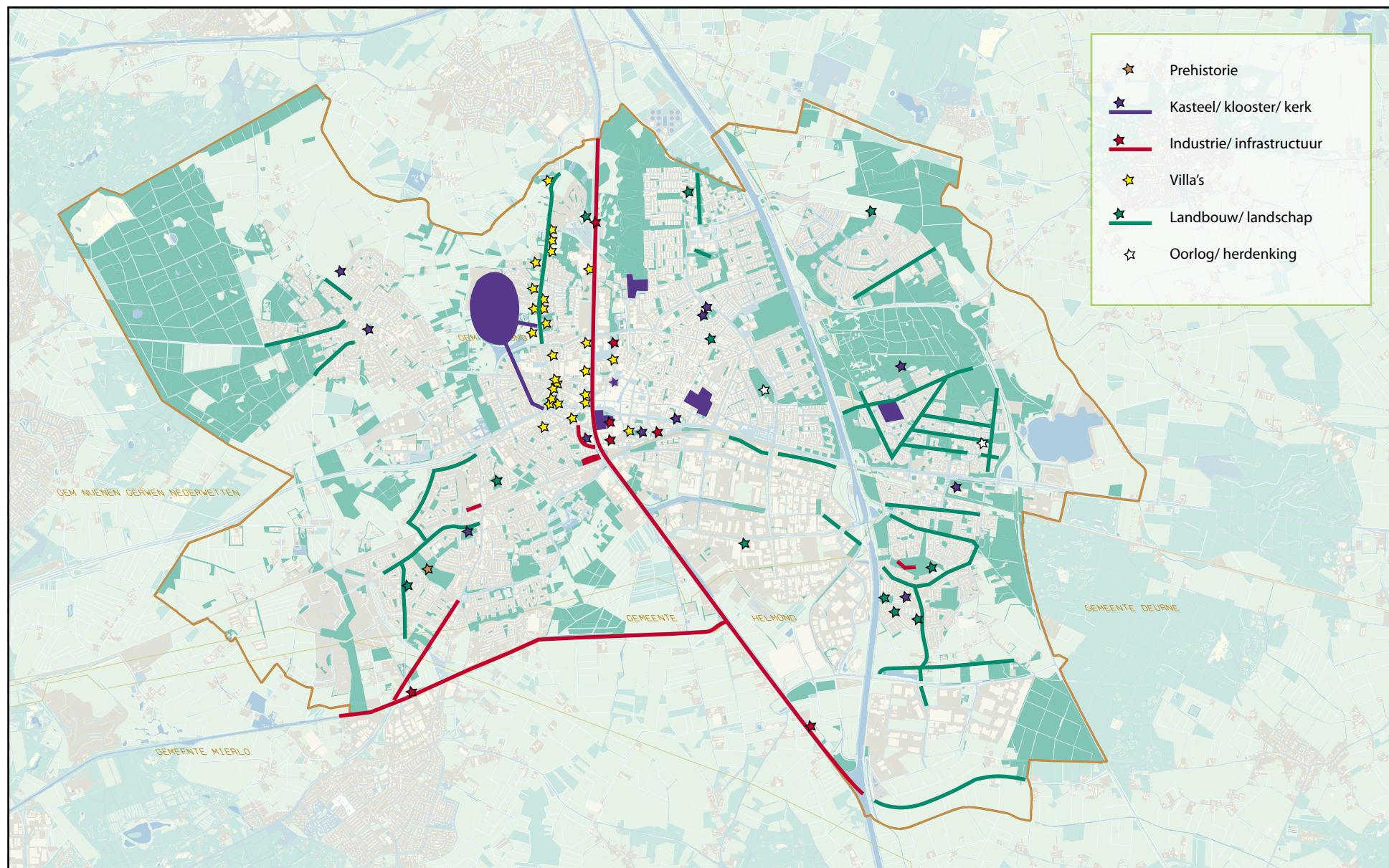
De Kanaalomleiding en het spoor zijn voorbeelden van 'autonome' infrastructuur. Het kanaal heeft een eigen begeleidende boomstructuur (ook als windvang). Bij het spoor is geen begeleidende boomstructuur, wel zijn er groenstructuren in de vorm van bermen en taluds. Op sommige plaatsen langs het spoor komt boombeplanting voor, maar dan reageert de omgeving op het spoor, niet omgekeerd. De oude Zuid-Willemsvaart is een voorbeeld van infrastructuur die reageert op de stad. Vanouds wordt de Zuid-Willemsvaart buiten de stad begeleid door bomen. In de stad met zijn laad- en

loswallen veranderde dat. Met het vervallen van de doorgaande scheepvaart verandert de oude Zuid-Willemsvaart van karakter.

Doorgaande wegen hebben een eigen karakter. Provinciale wegen worden bijvoorbeeld vaak begeleid door Eiken. Waar ze door stedelijk gebied lopen kan dat karakter doorgezet worden, of het verandert juist waar het karakter van de weg verandert, bijvoorbeeld door andersoortige wegaansluitingen. Het karakter van de boombeplanting (plantverband, boomsoort, afstand tot de weg) ondersteunt de verkeersfunctie. Bomen hebben een belangrijke functie om in de stad hoofdwegen te 'verbinden' met het bebouwd gebied. Begeleidende boombeplanting zorgt voor een overgang tussen de weg en het aangrenzend stedelijk gebied, en het brengt samenhang in dat stedelijk gebied. Dat geldt ook bij spoor- en waterwegen. Bomen werken dan niet als afscheiding, maar als markering en koppel-element. Bomen zijn geen 'extraatje', maar een wezenlijk onderdeel van de infrastructuur en van het karakter van de stad. Het is belangrijk hoe de stad zich aan zijn hoofdinfrastructuur presenteert. Naast stedenbouwkundige kwaliteit is de groenstructuur hiervoor essentieel.

Zodra hoofdinfrastructuur vanwege geluidoverlast fysiek moet worden afgeschermd van de omgeving ontstaat een andere situatie. In Helmond doet dat zich voor langs het spoor en bijvoorbeeld aan de Heeklaan. Geluidwerende voorzieningen moeten zo kort mogelijk bij de weg staan om effect te hebben. Daardoor blijft er geen ruimte over voor bomen. De weg wordt dan een kale 'goot' door de stad. In Brandevoort is een oplossing gevonden door bomen op de (lage) geluidwallen te planten. Een dergelijke oplossing is in een nieuwe wijk mogelijk; in bestaand

Kaart 13: (Cultuur)historie

Sluis 7

Kasteelpark

Binderen

stedelijk gebied is de ruimte meestal te beperkt.

4.7. (Cultuur)historie

Groen en water laten iets zien van de geschiedenis van Helmond. Het Kasteelpark, het Warandepark en Binderen zijn bekende voorbeelden van groen met cultuurhistorische betekenis. Ook de ontwikkeling van industrie en infrastructuur is af te lezen in groen en water in de stad, denk maar aan de Zuid-Willemsvaart. Landschappelijke elementen zijn op veel plaatsen onderdeel geworden van de stad, zoals in Rijpelberg en Brouwhuis.

Landschap is, net als de stad, een weerslag van sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen over een lange periode, en heeft daarmee cultuurhistorische betekenis, los van of het naar huidige maatstaven een aantrekkelijk landschap heeft opgeleverd. De Helmondse bossen laten bijvoorbeeld wonderlijke experimenten zien in het proces van heideontginning. **Kaart 13** beperkt zich tot specifieke locaties van stedelijk groen met cultuurhistorische betekenis. Er is in de legenda een onderverdeling gemaakt naar thema's. De historische en cultuurhistorische betekenis van groen en water draagt bij aan de belevingswaarde en het karakter van Helmond. Het gaat niet alleen om losse elementen, maar juist ook om hun onderlinge samenhang.

Kaart 13 is géén vervanging voor de provinciale kaarten met cultuurhistorische en archeologische waarden. Deze kaart voegt vanuit stedelijk groen en water een lokale dimensie toe. Groen en water hebben ook hierbij vaak met elkaar te maken. Op deze kaart staan 'bijzondere' elementen. Vaak

maken ze deel uit van structuren en verbanden.